

Cymdeithas Tai Eryri

Cynllun Iaith Gymraeg

Cynllun Iaith Gymraeg a baratowyd yn unol â Deddf yr Iaith Gymraeg 1993 (y Ddeddf) a Cod Rheoliadol ar gyfer Cymdeithasau Tai yng Nghymru, Llywodraeth Cynulliad Cymru, Mawrth 2006.

Derbyniodd y Cynllun hwn gymeradwyaeth Bwrdd yr Iaith Gymraeg o dan adran 14(1) y Ddeddf ar Fawrth 1af 2007.

1. Datganiad Agoriadol

Nod y Cynllun:

Mae Cymdeithas Tai Eryri wedi mabwysiadu'r egwyddor, wrth gynnal busnes cyhoeddus yng Nghymru, y bydd yn trin y Gymraeg a'r Saesneg ar y sail eu bod yn gyfartal. Mae'r cynllun hwn yn nodi sut y byddwn yn gweithredu'r egwyddor honno wrth ddarparu gwasanaethau i'r cyhoedd yng Nghymru.

Amcanion:

- galluogi pawb sydd yn defnyddio gwasanaeth neu drafod gyda'r Gymdeithas i wneud hynny trwy gyfrwng y Gymraeg neu'r Saesneg yn ôl dewis personol yr unigolyn,
- sicrhau gwasanaethau Cymraeg o ansawdd uchel
- hyrwyddo'r defnydd o'r Gymraeg yn y gymuned
- annog eraill i hyrwyddo a defnyddio'r Gymraeg
- hyrwyddo a hwyluso defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle.

Mae'r Gymdeithas yn cydnabod y gall aelodau'r cyhoedd fynegi eu barn a'u hanghenion yn well yn eu dewis iaith. Mae hefyd yn cydnabod mai mater o arfer da yn hytrach na goddefgarwch yw galluogi'r cyhoedd i ddefnyddio'r Gymraeg ac y gall gwadu'r hawl i ddefnyddio eu dewis iaith eu rhoi mewn sefyllfa anfanteisiol. Bydd y Gymdeithas felly yn cynnig i'r cyhoedd yr hawl i ddewis pa iaith i'w ddefnyddio wrth ymdrin â hi yn unol â'r egwyddor isod.

2. Cyflwyniad

2.1 Cefndir a Gwerthoedd Corfforaethol

Cofrestrwyd Cymdeithas Tai Eryri fel Cymdeithas Ddiwydiannol a Darbodus ac elusen eithriadig ym mis Gorffennaf 1978. Amcanion y Gymdeithas yn ôl ein rheolau cofrestredig yw *"Cyflawni er budd y gymuned:*

- *Y busnes o ddarparu tai, llety a chymorth i gynorthwyo cartrefu pobl a chyfleusterau a mwynderau cysylltiedig ar gyfer pobl dlawd neu i fod o gymorth i bobl oedrannus neu anabl a phobl sydd dan anfantais (gorfforol neu feddyliol) neu'n dioddef o salwch parhaol;*
- *Unrhyw amcan elusennol arall y gall Cymdeithas Ddiwydiannol a Darbodus sydd wedi ei chofrestru fel landlord cymdeithasol ei chyflawni."*

Mae'r Gymdeithas hefyd yn gofrestredig gyda Llywodraeth Cynulliad Cymru fel Landlord Cymdeithasol a Darparwr Cefnogaeth Achredig.

Gweithredwn er budd y gymuned ar draws Gwynedd ac Ynys Môn drwy:

- Datblygu a rheoli tai fforddiadwy i bobl leol: yn deuluoedd, pobl hŷn a phersonau sengl;
- Darparu llety gyda chefnogaeth ar gyfer unigolion ag anghenion arbennig - e.e. pobl ifanc ddigartref, merched yn dianc rhag trais yn y cartref, personau ag anableddau dysgu;
- Cynnig benthyciadau ecwiti drwy'r cynllun Cymorth Prynu i bobl leol sy'n methu â phrynu cartref addas ar y farchnad agored;
- Cydweithredu gyda grwpiau cymunedol a'r awdurdodau lleol ar ystod o brosiectau datblygu cymuned mewn ardaloedd llai breintiedig;
- Rheoli'r asiantaethau Gofal a Thrwsio lleol sydd yn cynorthwyo pobl hyn a phobl gydag anableddau i gyflawni addasiadau a gwaith atgyweirio angenrheidiol i'w cartrefi.

Anogir unigolion, grwpiau cymunedol a sefydliadau lleol i ymaelodi â'r Gymdeithas er mwyn inni fod yn gorff atebol a chynrychioladol gydag aelodaeth sydd yn adlewyrchu diddordebau y cymunedau rydym yn eu gwasanaethu.

Ein gwerthoedd:

- bod yn **agored** a **chynhwysol**
- ceisio **gwelliant** parhaus
- gwireddu **ansawdd**
- bod yn **effeithiol** ac **effeithlon**
- **cefnogi** a **grymuso** unigolion a chymunedau
- bod yn **atebol**
- bod yn **arloesol**

2.2 Strwythur ac Ardal Weithredu

Cyfarwyddir busnes y Gymdeithas gan Fwrdd Rheoli gwirfoddol o bymtheg aelod. Swyddogaethau hanfodol y Bwrdd Rheoli yw:

- ♦ diffinio a sicrhau y cydymffurfir â gwerthoedd ac amcanion y Gymdeithas
- ♦ sefydlu polisiau a chynlluniau er mwyn cyflawni'r amcanion hynny;
- ♦ cymeradwyo'r gyllideb a'r cyfrifon bob blwyddyn cyn eu cyhoeddi;
- ♦ sefydlu a goruchwyllo fframwaith ar gyfer dirprwyo a systemau rheoli;
- ♦ cytuno ar bolisiau a gwneud penderfyniadau ar bob mater sy'n creu risg ariannol sylweddol i'r Gymdeithas neu sy'n effeithio ar faterion pwysig o egwyddor;
- ♦ monitro perfformiad y Gymdeithas mewn perthynas â'r cynlluniau, cyllideb, systemau rheoli a phenderfyniadau hyn;
- ♦ penodi y Prif Weithredwr;
- ♦ bodloni ei hun fod materion y Gymdeithas yn cael eu cynnal yn unol â safonau perfformiad a phriodoldeb derbyniol;
- ♦ derbyn cyngor priodol.

Dirprwyir cyfrifoldeb dros reolaeth gweithredol y Gymdeithas i'r Tim Rheoli Corfforaethol yn cynnwys y Prif Weithredwr, Cyfarwyddwr Adnoddau, Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymunedol a Chyfarwyddwr Gwasanaethau Eiddo.

Mae pob Cyfarwyddwr yn gyfrifol am un o dair Cyfadran sef:

- Adnoddau: cyllid, adnoddau dynol, TGC, gweinyddiaeth swyddfa, gwasanaethu'r Bwrdd a phwyllgorau
- Gwasanaethau Cymunedol: gosodiadau, rheolaeth tai, cyfranogiad tenantiaid, datblygu cymunedol, tai a chefnogaeth
- Gwasanaethau Eiddo: cynnal a chadw, rheoli asedau, datblygu, gwerthiannau

Mae adran y Prif Weithredwr yn gyfrifol am reoli perfformiad, llywodraethiad, archwiliad mewnol, cysylltiadau cyhoeddus a iechyd & diogelwch.

Ceir manylion y strwythur staff yn Atodiad 1.

Gweithreda'r Gymdeithas ar draws Gwynedd ac Ynys Môn a darperir gwasanaethau o'n prif swyddfa ym Mhenygroes a swyddfa ardal yn Llangefni.

- Prif Swyddfa: Ty Silyn, Penygroes, Caernarfon, Gwynedd, LL54 6LY
- Swyddfa Ynys Môn: 33-35 Stryd Fawr, Llangefni, Ynys Môn, LL77 7NA

Ar 31 Mawrth 2006 roedd stoc tai'r Gymdeithas yn gyfanswm o 1,765 uned.

@ 31.03.2006	Gwynedd	Ynys Môn	Conwy	Cyf'swm
Tai Rhent				
Tai ar gyfer anghenion cyffredinol	784	270	-	1,054
Tai ar gyfer pobl hŷn	105	71	-	176
Tai gyda chefnogaeth	128	64	-	192
	1,017	405	-	1,422
Tai Cost-Isel				
Cymorth Prynu	199	105	35	339
Rhan-berchnogaeth	3	1	-	4
	202	106	35	343
Cyfanswm	1,219	511	35	1765

Strwythur Grwp

Mae gan y Gymdeithas ddau is-gwmni sef "Gofal a Thrwsio Gwynedd Cyf" a "Gofal a Thrwsio Môn Cyf". Mae'r ddwy asiantaeth yn cynorthwyo pobl hŷn a phersonau ag anabledd i gyflawni addasiadau a gwaith atgyweirio angenrheidiol i'w cartrefi. Swyddfa gofrestrdig "Gofal a Thrwsio Gwynedd Cyf" yw Gorffwysfa, Heol y Bedyddwyr, Penygroes, Gwynedd, LL54 6NU. Swyddfa gofrestrdig "Gofal a Thrwsio Môn Cyf" yw 33-35 Stryd Fawr, Llangefni, Ynys Môn, LL77 7NA.

Ceir manylion aelodau'r grŵp yn Atodiad 2.

Mae'r Gymdeithas yn sefydlu trydydd is-gwmni "Gorwel Cyf" erbyn mis Ebrill 2007 i reoli prosiectau tai gyda chefnogaeth ar gyfer merched yn dioddef trais yn y cartref ar Ynys Môn a phobl ddigartref yn ardal Dwyfor.

Mae'r Cynllun Iaith hwn yn berthnasol i bob aelod o'r Grwp.

2.3 Defnyddwyr Gwasanaeth

Mae'r Gymdeithas yn dyrannu tai rhent i drigolion leol - yn deuluoedd, pobl sengl a phobl hyn - sydd dan anfantais wrth geisio mynediad at gartref addas oherwydd eu hamgylchiadau cymdeithasol, sefyllfa economaidd, oedran, anabledd neu cyflwr iechyd.

Cynigir benthyciadau ecwiti i ymgeiswyr sydd heb enillion digonol i brynu cartref addas ar y farchnad agored.

Mae "Gofal a Thrwsio Gwynedd Cyf" a "Gofal a Thrwsio Môn Cyf" yn darparu gwasanaethau ar gyfer pobl hŷn a phobl ag anableddau sydd, fel arfer, yn berchnogion tai sector breifat.

Bydd "Gorwel Cyf" yn cynnig gwasanaethau cefnogaeth a lleuaty argyfwng ar gyfer merched yn dioddef trais yn y cartref a phobl digartref.

2.4 Yr Iaith Gymraeg

Yn ôl ystadegau'r cyfrifiad diwethaf yn 2001 roedd 69% o drigolion Gwynedd (3oed a throsodd) a 60% o drigolion Ynys Môn yn gallu siarad Cymraeg. Mae dylanwad y gyfundrefn addysg yn amlwg yn y ddwy sir gyda dros 92% o blant 10-14 yng Ngwynedd a dros 80% o blant yn yr un grŵp oedran ar Ynys Môn yn gallu siarad Cymraeg. Mae 71% o'r grŵp oedran 25-39 yng Ngwynedd a 59% o'r un grŵp oedran ar Ynys yn gallu siarad Cymraeg.

Bu lleihad yn y nifer a'r canran o siaradwyr Cymraeg ym Môn a Gwynedd rhwng 1991 a 2001 yn ôl ystadegau cyfrifiad 2001. Roedd canran siaradwyr Cymraeg yng Ngwynedd yn 2001 yn amrywio o 88% ym Mhenygroes ac ardal o Gaernarfon i 27% mewn ardal o Fangor. Dylid nodi bod myfyrwyr yn gynwysedig yn y data ar gyfer Bangor. Roedd canran siaradwyr Cymraeg ar Ynys Môn yn 2001 yn amrywio o 84% a 83% mewn wardiau yn Llangefni i 40% ym Miwmares.

Gwynedd ac Ynys Môn yw'r siroedd gyda'r canran uchaf o siaradwyr Cymraeg yn y wlad. Mae 19 ardal drefol yng Nghymru ble mae dros 70% yn gallu siarad Cymraeg, ac mae 12 ohonynt yng Ngwynedd. O'r 12 ardal drefol yng Nghymru ble mae dros 70% o'r boblogaeth 25 i 39 oed yn gallu siarad Cymraeg mae 10 yng Ngwynedd a'r 2 arall ar Ynys Môn.

Amcangyfrifir ar sail data Cyfrifiad 2001 bod 49 mil o gartrefi yng Ngwynedd a bod o leiaf un person yn gallu siarad Cymraeg mewn 37 mil o'r cartrefi rheini. Felly mae dros 75% o gartrefi Gwynedd yn cynnwys siaradwr Cymraeg.

Iaith Pawb

Bydd y Gymdeithas yn cyfrannu at dargedau allweddol Iaith Pawb, sef cynllun gweithredu cenedlaethol Llywodraeth y Cynulliad ar gyfer Cymru ddwyieithog, drwy ddarparu gwasanaethau trwy gyfrwng y Gymraeg ac edrych am gyfleoedd i hyrwyddo'r Gymraeg ar lefel gymunedol.

Mae'r Gymdeithas yn weithgar mewn ardaloedd sydd a'r canrannau uchaf o siaradwyr Cymraeg ac yn ymwybodol iawn o'r angen (sy'n cael ei amlinellu yn Iaith Pawb) i ddiogelu a hybu'r Gymraeg yn y cymunedau rheini.

Mae symudiadau poblogaeth yn gallu effeithio'n sylweddol ar natur ieithyddol cymunedau ac mae'r farchnad dai yn ffactor allweddol yn y broses. Mae'r Gymdeithas yn gwneud cyfraniad pwysig tuag at sicrhau bod pobl leol yn gallu aros yn eu cymunedau.

Dylid cyfeirio pob ymholiad am y Cynllun Iaith at Walis George, Prif Weithredwr, naill ai trwy lythyr neu e-bost at walis@taieryri.co.uk

3. Cynllunio a Chyflwyno Gwasanaethau

3.1 Polisiâu a Mentrau

3.1.1 Prif ffrydio yw'r term a ddefnyddir i ddisgrifio'r gwaith a wneir o dan y mesur hwn. Mae'r Gymdeithas yn gweithredu yn unol â diffiniad Llywodraeth y Cynulliad o brif ffrydio'r Gymraeg, sef:

"Ystyried y Gymraeg ymhob agwedd o'ch gwaith ac ymhob peth rydych yn ei wneud, gyda'r nod o sicrhau bod pob cyfle yn cael ei gymryd i hyrwyddo a chefnogi'r iaith Gymraeg; cyfrannu at weledigaeth y Llywodraeth o Gymru wir ddwyieithog; a cynllunio, darparu a gwerthuso gwasanaethau yn y Gymraeg a'r Saesneg".

3.1.2 Wrth lunio polisiâu a mentrau newydd, neu wrth ddiwygio polisiâu, bydd y Gymdeithas yn asesu eu heffaith ieithyddol gan ofalu eu bod yn gyson â'r Cynllun Iaith hwn ac yn sicrhau bydd mesurau yn y Cynllun yn cael eu gweithredu wrth roi polisiâu a mentrau newydd ar waith.

3.1.3 Bydd y Gymdeithas yn ymgynghori â'r Bwrdd ymlaen llaw ynglŷn ag unrhyw fwriad fyddai'n effeithio'n uniongyrchol ar y Cynllun Iaith hwn. Ni newidir y Cynllun hwn heb gytundeb y Bwrdd ymlaen llaw.

3.1.4 Byddwn yn sicrhau bod y sawl sydd yn ymwneud â llunio polisiâu yn ymwybodol o'r Cynllun ac o gyfrifoldebau'r Gymdeithas o dan y Cod Rheoliadol a Deddf yr Iaith Gymraeg 1993.

3.1.5 Gall Cymdeithasau Tai gyfrannu i ddatblygiad yr iaith Gymraeg ar lefel lleol neu gymunedol a byddwn yn anelu i sicrhau fod polisiâu a mentrau newydd y Gymdeithas yn hyrwyddo a hwyluso defnydd o'r Gymraeg pryd bynnag y bydd hynny'n bosibl.

3.2 Darparu Gwasanaeth

3.2.1 Ein harfer safonol fydd sicrhau bod ein gwasanaethau ar gael i'r cyhoedd yn Gymraeg a Saesneg a byddwn yn hysbysu'r cyhoedd bod y gwasanaethau hynny ar gael yn y ddwy iaith.

3.2.2 Rydym yn sefydliad naturiol dwyieithog a gallwn gynnig ein holl wasanaethau yn Gymraeg ar draws y sefydliad.

3.3 Gwasanaethau a gyflwynir i'r cyhoedd gan sefydliadau eraill

Swyddogaethau rheoleiddio a gwasanaethau trydydd parti

3.3.1 Bydd unrhyw gytundebau neu drefniadau a wnawn gyda thrydydd parti yn gyson â rhannau perthnasol y Cynllun hwn. Ein nod yw sicrhau bod cyrff trydydd parti yn deall ac yn gweithredu'r hyn sydd angen iddynt ei wneud er mwyn cwrdd â gofynion y Cynllun Iaith.

3.3.2 Wrth osod cytundeb bydd y Cyfarwyddwr perthnasol yn gyfrifol am sicrhau bod yr asiantaeth neu'r cwmni sy'n ymgymryd â'r gwaith ar ran y Gymdeithas yn cydymffurfio â rhannau perthnasol y Cynllun.

3.3.3 Gwneir hyn trwy gynnwys manylion perthnasol am ofynion y Cynllun yn y dogfennau tendro, cytundebau ac amodau a yrrir at yr asiantaeth neu'r cwmni perthnasol.

3.3.4 Bydd y Gymdeithas yn annog eraill yn y gymuned gan gynnwys cyrff gwirfoddol a chwmnïau i wneud defnydd o'r Gymraeg.

Partneriaethau

3.3.5 Mae'r Gymdeithas yn gweithio mewn partneriaeth â chyrff cyhoeddus, sefydliadau o'r sector wirfoddol ac asiantaethau eraill. Mae'r Gymdeithas yn gweithredu ar sawl lefel wrth gydweithio ag eraill:

- pan fo'r Gymdeithas yn arwain partneriaeth, yn strategol ac yn ariannol, bydd yn sicrhau fod y ddarpariaeth gyhoeddus yn unol â'r Cynllun Iaith
- pan fo'r Gymdeithas yn ymuno â phartneriaeth y mae corff arall yn ei arwain, bydd mewnbyn y Gymdeithas i'r bartneriaeth yn cydymffurfio a'r Cynllun Iaith a bydd y Gymdeithas yn annog partïon eraill i gydymffurfio

- pan fo'r Gymdeithas yn gweithredu fel rhan o gonsortia, bydd yn annog y consortia i fabwysiadu polisi iaith. Wrth weithredu'n gyhoeddus yn enw'r Consortia bydd y Gymdeithas yn gweithredu'n unol â'r Cynllun Iaith.

3.3.6 Pan fo'r Gymdeithas yn ymuno â neu'n ffurfio partneriaeth, bydd yn gofyn i'r darpar bartneriaid am eu cynlluniau iaith, polisiâu iaith neu'r modd y maent yn bwriadu gweithredu yn ddwyieithog. Fel rhan o bob partneriaeth, bydd y Gymdeithas yn cynnig cyngor a chymorth i'r partion eraill sy'n rhan o'r bartneriaeth.

3.3.7 Bydd y Gymdeithas yn sicrhau fod swyddogion yn ymwybodol o ofynion y Cynllun Iaith wrth weithredu mewn partneriaeth.

3.4 Safonau Ansawdd

3.4.1 Bydd gwasanaethau a ddarperir yn Gymraeg ac yn Saesneg o ansawdd cyfartal a chant eu darparu o fewn yr un amserlen.

3.4.2 Bydd y Gymdeithas yn datgan yr egwyddor ganolog hon mewn dogfennau allweddol fel cynlluniau corfforaethol ac adroddiadau blynyddol. Dylid ei ddatgan hefyd mewn sefyllfaoedd eraill lle gwneir datganiadau ynglŷn â chyfle cyfartal a safon gwasanaeth.

4. Delio â'r Cyhoedd sy'n siarad Cymraeg

4.1 Gohebiaeth

4.1.1 Mae'r Gymdeithas yn croesawu gohebiaeth yn y Gymraeg.

4.1.2 Ymdrinnir â phob gohebiaeth yn brydlon a ni ddylai gohebu drwy gyfrwng y Gymraeg ynddo'i hun arwain at oedi. Bydd ein targedau ar gyfer ateb gohebiaeth yn Gymraeg yr un peth a'n targedau ar gyfer ateb gohebiaeth yn Saesneg.

4.1.3 Pan fydd rhywun yn ysgrifennu atom yn Gymraeg, byddwn yn paratoi ateb yn Gymraeg (os oes angen ateb).

4.1.4 Pan fyddwn yn dechrau gohebu ag unigolyn, grŵp neu sefydliad, byddwn yn gwneud hynny'n ddwyieithog oni fyddwn yn gwybod y byddai'n well ganddynt ohebu yn Gymraeg neu'n Saesneg yn unig.

4.1.5 Pan fyddwn yn anfon gohebiaeth safonol neu gylchlythyr at gynulleidfa eang bydd yn ddwyieithog.

4.1.6 Os bydd yn rhaid cyhoeddi fersiwn Cymraeg a Saesneg o unrhyw ohebiaeth ar wahân, ein harfer safonol fydd sicrhau bod y ddau fersiwn ar gael ar yr un pryd ac am yr un pris (os yn berthnasol).

4.1.7 Bydd deunydd fydd wedi'u hamgáu gyda llythyrau Cymraeg yn Gymraeg neu'n ddwyieithog. Bydd deunyddiau fydd wedi eu hamgáu gyda llythyrau dwyieithog yn ddwyieithog.

4.2 Cyfathrebu dros y ffôn

4.2.1 Mae'r Gymdeithas yn croesawu galwadau ffôn yn Gymraeg a'n harfer safonol yw sicrhau gall y cyhoedd siarad yn Gymraeg neu'n Saesneg wrth ddelio â ni dros y ffôn.

4.2.2 Caiff galwadau i'r switsfwrdd ac unrhyw rif ffôn arall a hysbysebair yn gyhoeddus eu hateb gyda chyfarchiad Cymraeg.

4.2.3 Bydd neges ddwyieithog ar beiriant ateb personol pob aelod o staff.

4.3 Cyfarfodydd Cyhoeddus

4.3.1 Pan gynhelir cyfarfodydd cyhoeddus gan y Gymdeithas, gan gynnwys cynadleddau a digwyddiadau eraill tebyg, byddwn yn egluro i'r rhai fydd yn bresennol y bydd croeso iddynt gyfrannu drwy gyfrwng y Gymraeg neu'r Saesneg. Fe fydd amgylchiadau lle bydd yn briodol ar sail gwybodaeth i gynnal yr holl weithgareddau yn ddwyieithog neu yn Gymraeg yn unig.

4.3.2 Byddwn yn mabwysiadu dull o sefydlu dewis iaith wrth wneud y trefniadau ar gyfer cyfarfodydd cyhoeddus. Byddwn yn dilyn y drefn ganlynol:

- Bydd hysbysiadau cyhoeddus, gwahoddiadau a phapurau eraill sy'n nodi'r trefniadau ar gyfer y digwyddiadau hyn yn ei gwneud yn glir fod croeso i'r cyhoedd gyfrannu yn Gymraeg neu yn Saesneg
- Bydd y trefnydd yn asesu os oes angen cyfleusterau cyfieithu.

4.3.3 Pan fydd siaradwyr Cymraeg ymysg y rhai a wahoddir neu os yw'n wybyddus fod siaradwyr Cymraeg am fynychu, dylid cynnal cyfarfodydd yn ddwyieithog.

4.3.4 Os yw'n hysbys ar gychwyn cyfarfod bod pawb sy'n bresennol yn siarad Cymraeg, cynhelir y cyfarfod yn Gymraeg.

4.3.5 Ein harfer safonol fydd darparu unrhyw ddeunyddiau ysgrifenedig megis taflenni neu ddogfennau arall sy'n cael eu defnyddio mewn cyfarfodydd cyhoeddus yn ddwyieithog. Cyhoeddir adroddiadau neu bapurau yn dilyn cyfarfodydd cyhoeddus yn ddwyieithog hefyd.

4.3.6 Bydd ein staff yn gwneud eu gallu ieithyddol yn glir mewn cyfarfodydd, er enghraifft drwy gyfarch pobl yn ddwyieithog a defnyddio bathodynau "Iaith Gwaith" y Bwrdd.

4.4 Cyfarfodydd Eraill

4.4.1 Mae'r Gymdeithas yn croesawu cyfarfodydd gyda'r cyhoedd yn Gymraeg neu'n Saesneg ac yn gofalu fod trefniadau yn cael eu gwneud i alluogi unrhyw aelod o'r cyhoedd sy'n dymuno gwneud hynny i drafod materion yn Gymraeg.

4.4.2 Pan fyddwn yn trefnu neu'n mynychu cyfarfod wyneb yn wyneb â'r cyhoedd byddwn yn canfod eu dewis iaith ar y cyfle cyntaf ac yn sicrhau bod aelod o staff cymwys sy'n siarad Cymraeg yn delio â'r rhai sy'n nodi mai Cymraeg yw eu dewis iaith.

4.5 Cyfathrebu â'r cyhoedd mewn ffyrdd eraill

4.5.1 Byddwn yn ystyried y ffyrdd gorau o gwrdd ag anghenion siaradwyr Cymraeg ym mha fodd bynnag byddwn yn delio â'r cyhoedd.

4.5.2 Mae'r Gymdeithas yn ymrwymedig i alluogi'r cyhoedd i ddelio gyda ni yn Gymraeg drwy gyfathrebu electronig, ar lein neu gyfryngau eraill.

4.5.3 Byddwn yn ystyried gofynion y Cynllun hwn wrth ddarparu neu gynllunio systemau technoleg gwybodaeth newydd, neu wrth ddarparu cyfryngau rhyngweithiol.

5. Wyneb Cyhoeddus y Gymdeithas

5.1 Hunaniaeth gorfforaethol

5.1.1 Defnyddir yr enw **Cymdeithas Tai Eryri** ar bob achlysur. Mae ein delwedd gyhoeddus - gan gynnwys ein cyfeiriad, slogan corfforaethol, hunaniaeth weledol ac unrhyw wybodaeth safonol arall a ddefnyddir ar ddeunydd a nwyddau'r Gymdeithas (megis papur pennawd, papur ffacs, cardiau busnes, cyhoeddiadau ayyb) ac mewn amgylchiadau eraill megis ar arwyddion, cerbydau ac adeiladau - yn ddwyieithog.

5.1.2 Byddwn yn defnyddio deunydd brandio Cymraeg yn unig ar gyfer rhai mentrau.

5.2 Arwyddion

5.2.1 Mae holl arwyddion gwybodaeth o eiddo'r Gymdeithas, gan gynnwys manau mewnol lle mae aelodau'r cyhoedd yn cael mynediad yn gwbl ddwyieithog.

5.2.2 Bydd maint, safon eglurder ac amlygrwydd y geiriau ar arwyddion yn parhau'r egwyddor o gydraddoldeb iaith.

5.2.3 Arfer safonol y Gymdeithas fydd darparu arwyddion dwyieithog, ond mewn achosion pan gaiff arwyddion Cymraeg a Saesneg eu darparu ar wahân byddent yn gyfartal o ran ffurf, maint, ansawdd, eglurder ac amlygrwydd.

5.2.4 Mae prosesau mewn lle i sicrhau cywirdeb testun, a byddwn yn cydlynu ac arolygu hynny'n ofalus, yn enwedig pan roddir gwaith allan i gytundeb.

5.3 Cyhoeddi a Phrintio Deunydd

5.3.1 Bydd pob deunydd a anelir at y cyhoedd yn ddwyieithog gyda'r ddwy iaith yn ymddangos yn yr un ddogfen.

5.3.2 Sicrheir bod staff ac argraffwyr yn ymwybodol o'r polisi â'r gweithdrefnau ar gyfer cyhoeddi.

5.3.3 Bydd y Gymdeithas yn ceisio cydweithio gyda chyrff eraill wrth gynhyrchu gwaith i'w gyhoeddi sy'n debyg neu'r un fath.

5.3.4 Bydd yr holl wybodaeth i'w chyhoeddi ar wefan gyhoeddus y Gymdeithas yn ddwyieithog, a bydd deunydd ar gael i'w ddarllen yn y ddwy iaith ar yr un pryd.

5.3.5 Byddwn yn sicrhau bod testun Cymraeg ein cyhoeddiadau o safon uchel a bod y cywair yn briodol ar gyfer y gynulleidfa darged.

5.4 Ffurflenni a deunydd esboniadol

5.4.1 Bydd pob ffurflen a deunydd esboniadol cysylltiedig a gyhoeddir gan y Gymdeithas i'w defnyddio gan y cyhoedd yn ddwyieithog.

5.4.2 Ein harfer safonol fydd i gynhyrchu ffurflenni dwyieithog gyda'r ddwy iaith yn ymddangos gyda'i gilydd yn yr un ddogfen.

5.4.3 Byddwn yn sicrhau bod cysondeb termau yn arfer rheolaidd wrth baratoi ffurflenni.

5.4.4 Bydd unrhyw ddatblygiad i sefydlu darpariaeth electronig ar gyfer cwblhau ffurflenni yn sicrhau cyfartaledd i'r iaith Gymraeg.

5.5 Hysbysiadau i'r Wasg

5.5.1 Mae hysbysiadau i'r wasg yn rhan amlwg o wyneb cyhoeddus y Gymdeithas a byddwn felly yn eu cyhoeddi yn ddwyieithog fel arfer, ond yn Gymraeg yn unig wrth ddefnyddio cyhoeddiadau Cymraeg eu hiaith.

5.6 Ymgyrchoedd Marchnata a Chyhoeddusrwydd

5.6.1 Wrth fynd ati i gyflawni gweithgareddau hysbysebu a chyhoeddusrwydd, gan gynnwys cynhyrchu pamffledi, deunyddiau clywedol, trefnu arddangosfeydd a seminarau, ymgyrchoedd hysbysebu ac ymchwil farchnad byddwn yn gweithredu'r amcanion canlynol:

- cynhyrchu pob deunydd cyhoeddusrwydd yn Gymraeg a Saesneg
- cynnal ymgyrchoedd hysbysebu i'r wasg yn Gymraeg a Saesneg
- hysbysebu ar bosteri a byrddau gwybodaeth yn Gymraeg a Saesneg
- cynnal arolygon cyhoeddus yn ddwyieithog, boed drwy'r post neu wyneb yn wyneb
- cynnal ymgyrchoedd marchnata uniongyrchol yn Gymraeg a Saesneg
- gosod arddangosfeydd a stondinau gwybodaeth dwyieithog.

5.6.2 Cynhelir rhai o'r gweithgareddau uchod yn Gymraeg yn unig mewn digwyddiadau sy'n cael eu cynnal drwy gyfrwng y Gymraeg, megis Eisteddfodau.

5.7 Hysbysiadau Swydddogol, Hysbysiadau Cyhoeddus a Hysbysebu Recriwtio Staff

5.7.1 Ein harfer safonol fydd sicrhau bod ein hysbysiadau swydddogol a hysbysiadau cyhoeddus yn ymddangos yn ddwyieithog gyda'r fersiynau Cymraeg a Saesneg gyda'i gilydd. Byddent yn gyfartal o ran ffurf, maint, ansawdd, eglurder ac amlygrwydd.

5.7.2 Bydd hysbysebion am swyddi yn ymddangos yn Gymraeg ymhob cyhoeddiad, gyda brawddeg esboniadol fel troednodyn yn cael ei chynnwys mewn cyhoeddiadau Saesneg neu ddwyieithog.

5.7.3 Darperir pecynnau gwybodaeth, megis swydd ddisgrifiadau a manylion personol yn Gymraeg ar gyfer pob un o'n swyddi.

6. Gweithredu ac Arolygu'r Cynllun

6.1 Staffio

6.1.1 Er mwyn cwrdd â'n nod o drin y Gymraeg a'r Saesneg ar sail gyfartal byddwn yn sicrhau bod pob aelod o staff yn rhugl yn y ddwy iaith.

6.2 Recriwtio

6.2.1 Mae'r gallu i gyfathrebu trwy gyfrwng y Gymraeg a'r Saesneg yn gymhwyster hanfodol ar gyfer pob swydd o fewn Cymdeithas Tai Eryri.

6.2.2 Os bu anhawster recriwtio unigolyn sy'n siarad Cymraeg i swydd, efallai y bydd angen ystyried penodi rhywun nad yw'n siarad Cymraeg. Yn yr achos yma, yr arferiad fydd un ai:

- hysbysebu eto gan ddweud bydd ymgeiswyr di-Gymraeg yn cael eu hystyried ar yr amod eu bod yn ymrwmo i ddysgu Cymraeg i safon arbennig o fewn amser penodol, gyda'r lefel o gymhwyster i'w phrofi,
- hysbysebu penodiad dros-dro a'i adolygu er mwyn diwallu'r angen mewn ffordd arall, neu
- ail hysbysebu wedi amser penodol.

6.2.3 Os penodir ymgeisydd nad yw'n gallu siarad Cymraeg i swydd lle mae'r gallu i siarad Cymraeg yn cael ei ystyried yn hanfodol, bydd y gallu i ddysgu'r iaith hyd at lefel benodol o fedrusrwydd, o fewn cyfnod rhesymol y cytunir arno, yn un o amodau cyflogi. Caiff cynnydd tuag at y targed ei fonitro'n rheolaidd.

6.3 Hyfforddiant Cymraeg

6.3.1 Byddwn yn cefnogi'r Cynllun Iaith hwn drwy annog a chefnogi aelodau o staff i wella eu sgiliau yn y Gymraeg a'r Saesneg.

6.3.2 Bydd rheolwyr a swyddogion adnoddau dynol sy'n gyfrifol am hyfforddiant yn annog staff i fynd ar gyrsiau iaith os yn briodol. Caiff cynnydd yn sgil hyfforddiant ei fesur fel rhan gyfundrefn datblygiad personol y Gymdeithas.

6.3.3 Bydd y Gymdeithas hefyd yn rhoi hyfforddiant ymwybyddiaeth i staff ynglŷn â disgwyliadau'r Cynllun hwn. Ein harfer safonol fydd cynnwys hyfforddiant o'r fath wrth anwytho staff newydd.

6.4 Hyfforddiant Galwedigaethol

6.4.1 Bydd Rheolwyr a staff Adnoddau Dynol sydd â chyfrifoldeb am hyfforddiant yn sicrhau hyfforddiant galwedigaethol penodol iaith Gymraeg ar gyfer staff.

6.4.2 Byddwn yn datblygu gallu ein staff i gynnig gwasanaeth drwy gyfrwng y Gymraeg drwy ddarparu hyfforddiant galwedigaethol yn Gymraeg, pryd bynnag y bo'n ymarferol.

6.4.3 Os nad oes cyrsiau parod ar gael yn Gymraeg mewn maes penodol, byddwn yn ystyried trefnu seminarau a gweithgorau ein hunain, neu rwydweithio â sefydliadau eraill.

6.5 Trefniadau Gweinyddol

6.5.1 Mae gan y Cynllun hwn awdurdod, cefnogaeth a chymeradwyaeth lawn y Gymdeithas. Y Prif Weithredwr sydd a'r cyfrifoldeb cyffredinol am weithrediad y Cynllun Iaith ac mae gan bob aelod o staff y Gymdeithas gyfrifoldeb i wybod sut mae gweithredu'r Cynllun yn effeithiol.

6.5.2 Bydd gan reolwyr gyfrifoldeb am weithredu'r agweddau hynny o'r Cynllun hwn sy'n berthnasol i'w gwaith.

6.5.3 Byddwn yn enwi aelod presennol o staff i fod yn gyfrifol am gydlynu a monitro gwaith y Cynllun o ddydd i ddydd.

6.5.4 Iaith gweithredu fewnol arferol y Gymdeithas yw'r Gymraeg. Byddwn yn sicrhau bod staff yn derbyn yr hyfforddiant a'r cymorth angenrheidiol i'w galluogi i ddefnyddio'r Gymraeg yn y gweithle.

6.5.5 Er mwyn hwyluso'r defnydd o'r Gymraeg yn y gweithle byddwn yn darparu adnoddau megis geiriaduron, meddalwedd terminoleg Gymraeg a meddalwedd eraill cyfrwng Gymraeg i staff.

6.5.6 Pan fo angen byddwn yn gofyn cyngor Bwrdd yr Iaith Gymraeg ynglŷn â defnyddio'r Gymraeg yn y gweithle.

6.6 Arolygu Gweithredu'r Cynllun

6.6.1 Mae gan yr uwch swyddog canlynol gyfrifoldeb am arolygu ac adolygu'r Cynllun hwn: y Cydlynnydd Gwella Gwasanaeth.

6.6.2 Bydd arolygu'r Cynllun hwn yn weithgaredd parhaus â strwythur iddo. Bydd hyn yn cynnwys arolygu'r meysydd canlynol:

- cydymffurfiaeth â'r Cynllun
- ansawdd y gwasanaeth - edrych ar gwynion a'r gwasanaeth rheng flaen
- rheolaeth a gweinyddiad
- digonolrwydd sgiliau ieithyddol - yn seiliedig ar ymrwymiad 6.1.

6.6.3 Byddwn yn defnyddio trefn gwyno arferol y Gymdeithas i gofnodi a delio â chwynion am y Cynllun hwn ac yn sicrhau bod modd arolygu cwynion am y Cynllun yn benodol.

6.6.4 Mae'r Gymdeithas yn croesawu a chofnodi awgrymiadau ar sut i wella'r gwasanaeth.

6.6.5 Bydd y Prif Weithredwr yn adrodd i'r Bwrdd Rheoli yn flynyddol ac yn anfon copi o'r adroddiad at Fwrdd yr Iaith Gymraeg. Bydd yr adroddiad yn dilyn fformat wedi ei gytuno â'r Bwrdd a bydd yn cynnwys gwybodaeth am natur unrhyw gwynion ac awgrymiadau gwelliant i'r Cynllun a dderbyniwyd gan y cyhoedd.

6.7 Cyhoeddi Gwybodaeth

6.7.1 Byddwn yn cynnwys datganiad yn ein hadroddiad blynyddol yn nodi ble gall aelod o'r cyhoedd gael gafael ar gopi o'n adroddiad monitro blynyddol at Fwrdd yr Iaith Gymraeg.

6.7.2 Byddwn yn cyhoeddi gwybodaeth yn benodol ar y meysydd canlynol sy'n seiliedig ar y safonau a'r targedau yn y Cynllun (bydd y wybodaeth yma hefyd yn ymddangos yn ein hadroddiad at Fwrdd yr Iaith Gymraeg):

- Nifer a % staff y Gymdeithas sy'n medru siarad Cymraeg, fesul adran a gweithle neu swyddfa
- Nifer y cwynion a dderbyniwyd am weithrediad y Cynllun Iaith a % y cwynion yr ymdriniwyd â hwy yn unol â safonau corfforaethol y Gymdeithas
- Nifer a % staff sydd wedi derbyn hyfforddiant gloywi iaith

6.8 Cyhoeddusrwydd

6.8.1 Byddwn yn sicrhau bod aelodau o'r cyhoedd sy'n delio â'r Gymdeithas yn gwybod am y Cynllun hwn a'i gynnwys, a sut gallent ddelio â'r Gymdeithas yn Gymraeg.

6.8.2 Bydd ein dulliau o roi cyhoeddusrwydd i'r Cynllun a'i gynnwys yn dilyn ein trefniadau cyhoeddusrwydd corfforaethol arferol, gan gynnwys sicrhau caiff y Cynllun ei gyhoeddi mewn man amlwg ar ein gwefan.

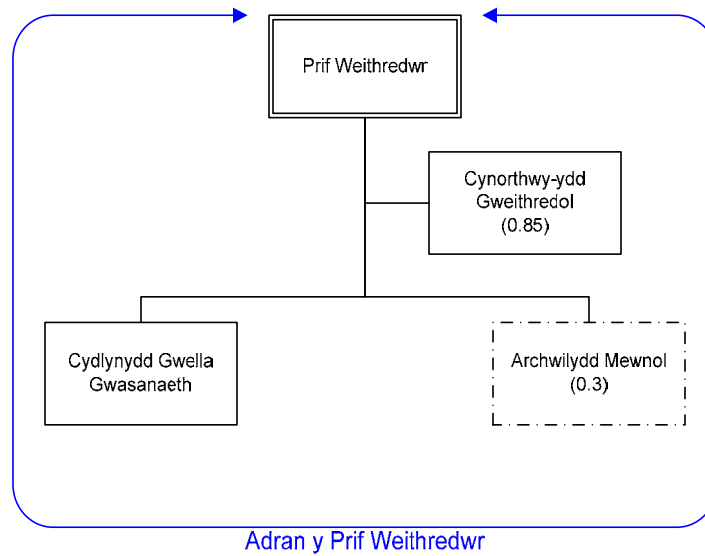
6.8.3 Byddwn yn sicrhau bod staff ac asiantaethau'r Gymdeithas yn gyfarwydd â'r mesurau sydd yn y Cynllun er mwyn gwneud yn siŵr y telir sylw i'r mesurau bob tro mae hynny'n briodol.

Amserlen - Cynllun Gweithredu

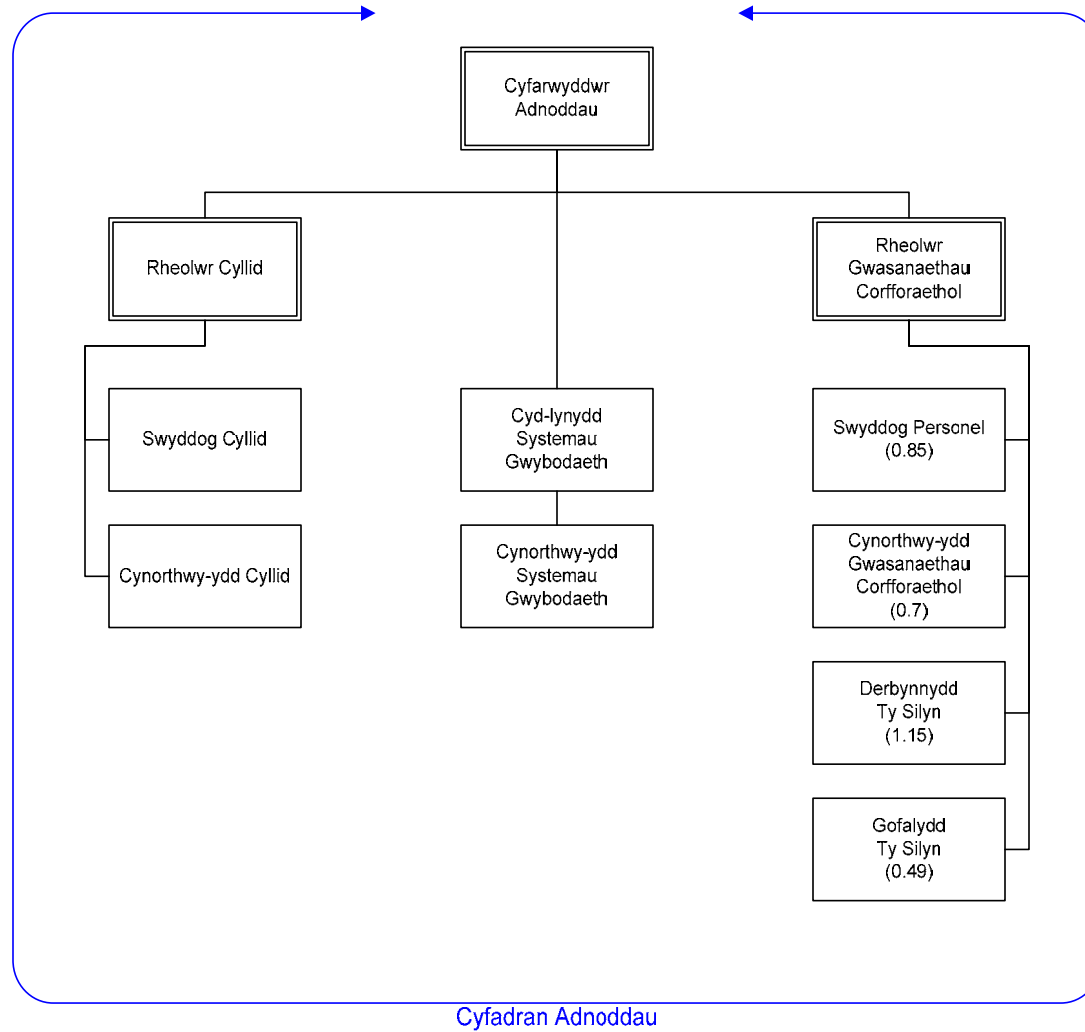
Targed / Tasg	Swyddog cyfrifol	Dyddiad cyflawni
Ychwanegu arolygu ac adolygu'r Cynllun Iaith at gyfrifoldebau'r Cydlynnydd Gwella Gwasanaeth	Prif Weithredwr	Chwefror 2007
Codi ymwybyddiaeth staff trwy'r newyddlen deufisol, cyfarfodydd staff a'r mewnrwyd	Prif Weithredwr	Erbyn Mawrth 2007
Cyhoeddi'r Cynllun Iaith ar ein gwefan	Cydlynnydd Gwella Gwasanaeth	Ebrill 2007
Cynnwys y Cynllun Iaith yn rhaglen anwytho staff newydd	Rheolwr Gwasanaethau Corfforaethol	O fis Ebrill 2007
Adnabod anghenion staff am hyfforddiant gloywi iaith ac adnoddau perthnasol	Rheolwyr Gwasanaeth	Erbyn Mehefin 2007
Cyflwyno bathodynau "Iaith Gwaith" i staff	Cydlynnydd Gwella Gwasanaeth	Erbyn Mehefin 2007
Codi ymwybyddiaeth defnyddwyr gwasanaeth trwy'r cylch-lythyr tenantiaid a thaflenni gwybodaeth	Cydlynnydd Gwella Gwasanaeth	Erbyn Gorffennaf 2007
Darparu adnoddau megis geiriaduron a meddalwedd terminoleg Cymraeg i staff	Rheolwr Gwasanaethau Corfforaethol	Erbyn Mehefin 2007
Cynnal rhaglen hyfforddiant gloywi iaith, ar sail yr anghenion a ddaeth i'r amlwg	Rheolwr Gwasanaethau Corfforaethol	Medi 2007
Adroddiad blynyddol ar y Cynllun Iaith i'r Bwrdd Rheoli	Prif Weithredwr	Chwefror 2008

Atodiad 1: Strwythur Staff

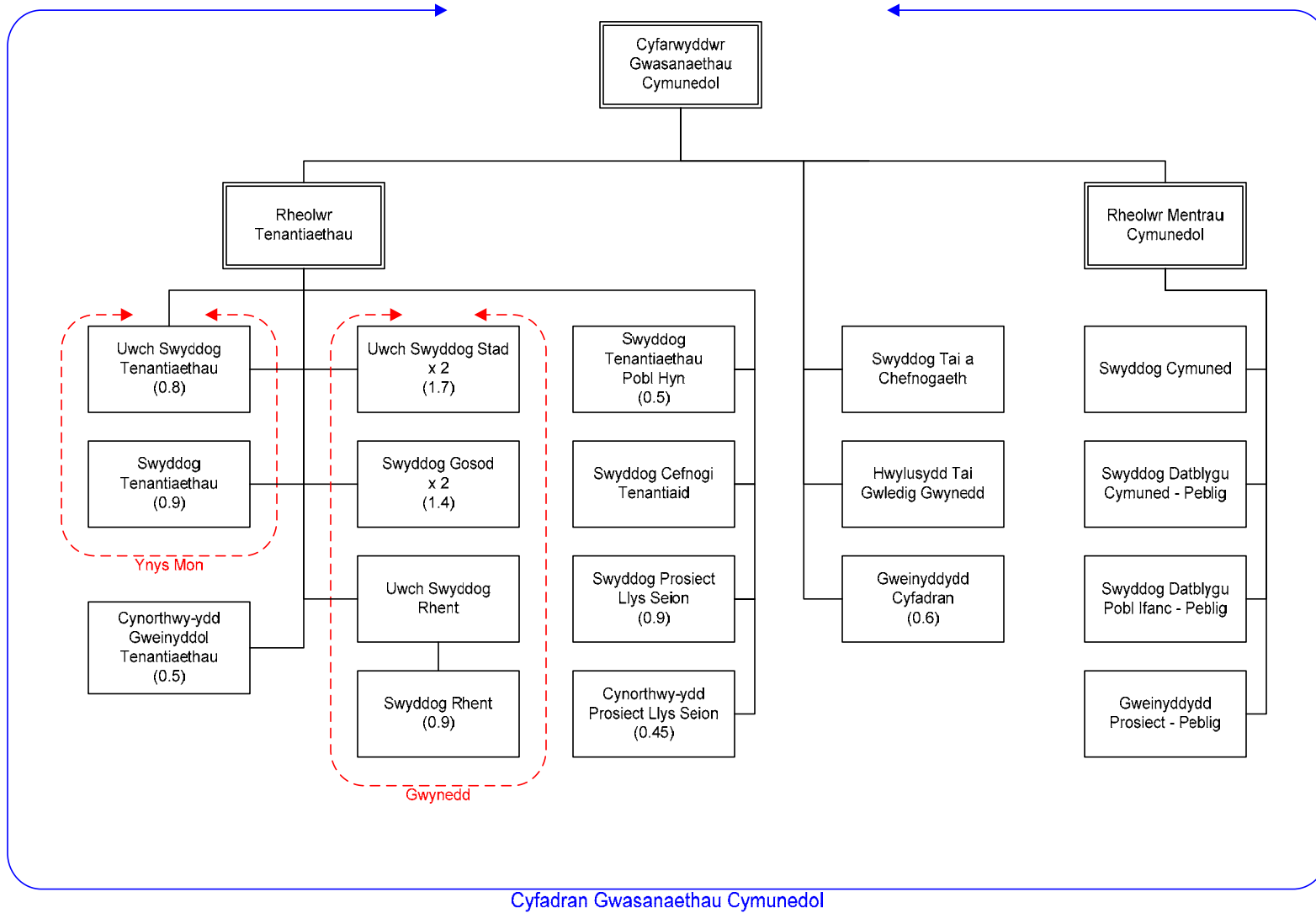
1.1. Adran y Prif Weithredwr

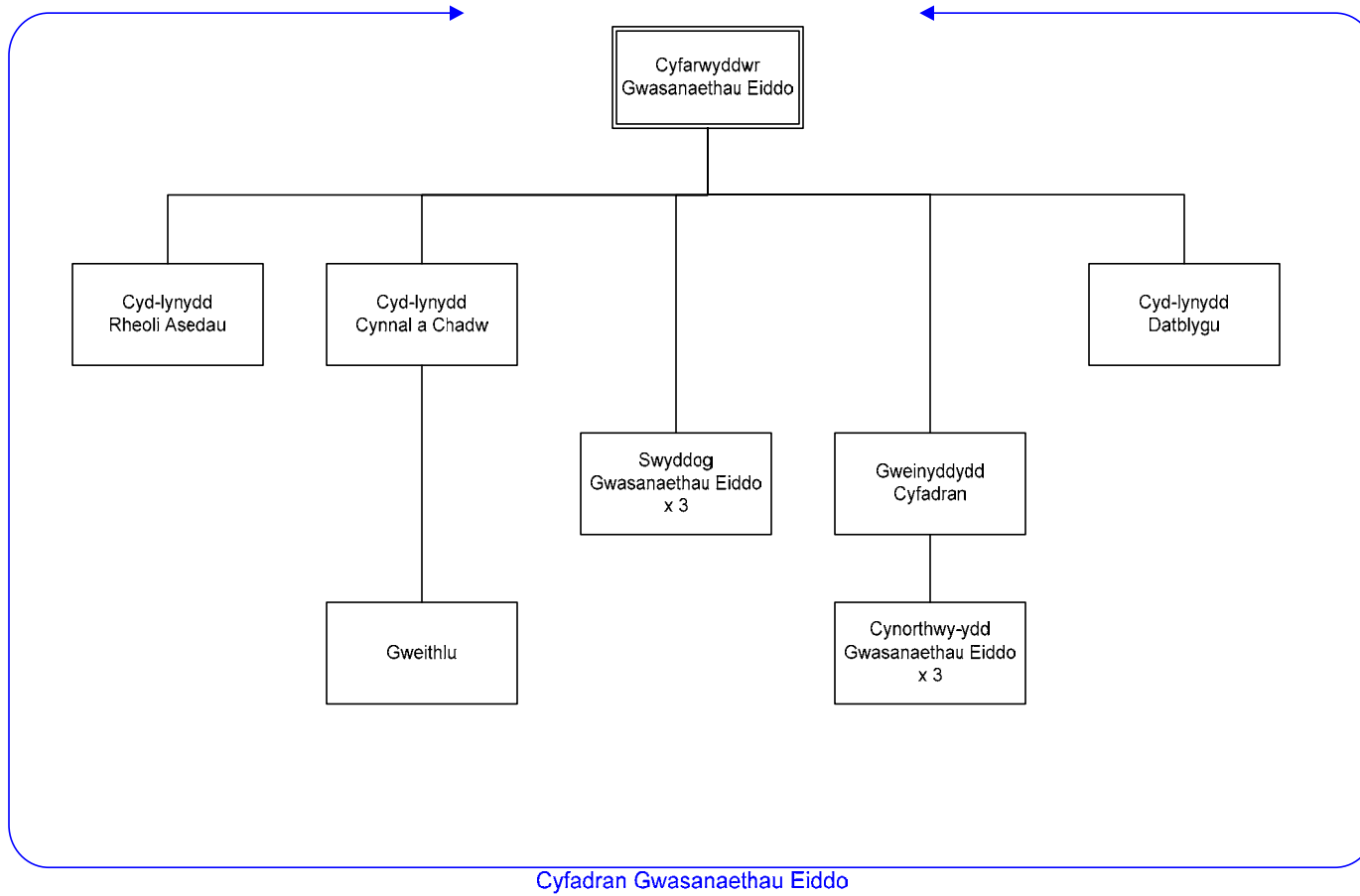
1.2. Cyfadran Adnoddau

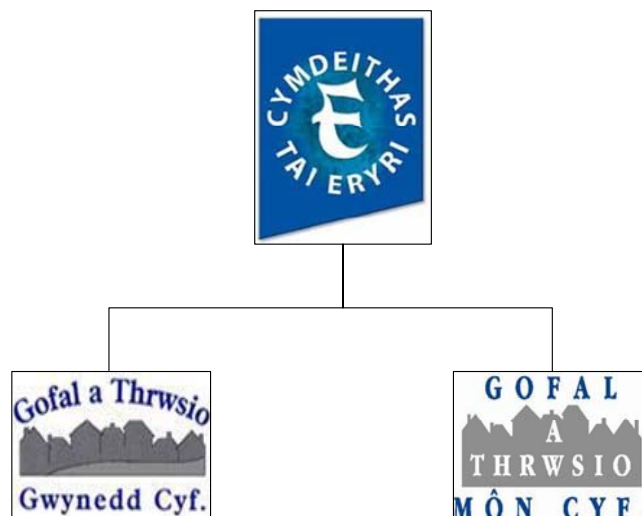
1.3 Cyfadran Gwasanaethau Cymunedol

1.4 Cyfadran Gwasanaethau Eiddo

Atodiad 2: Strwythur Grwp

Cymdeithas Tai Eryri

Cymdeithas Ddiwydiannol a Darbodus ac elusen eithriedig: rhif 22234R

Landlord Cymdeithasol Cofrestredig (RSL): rhif LO48

Darparwr Cefnogaeth Achredig (ASP): rhif ASP02-015

Gofal a Thrwsio Gwynedd Cyf.

Cwmni cyfyngedig drwy warant: rhif 3699768

Elusen gofrestrdedig: rhif 1075667

Landlord Cymdeithasol Cofrestredig (RSL): rhif J125

Gofal a Thrwsio Môn Cyf.

Cwmni cyfyngedig drwy warant: rhif 4602022

Elusen gofrestrdedig: rhif 1095483

Landlord Cymdeithasol Cofrestredig (RSL): rhif J134

